

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Національна академія педагогічних наук України
Полтавська обласна рада
Мала академія наук України
Аріельський Університет, Аріель, Ізраїль
Краківська Академія імені Анджея Фрич Моджевського, Польща
Середня школа «Сент-Ендрю», Канада
Національний коледж шкільних керівників, Великобританія
Університет Яна Кохановського в Кельцах філія в м. Пьотрков Трибунальський, Польща

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

МАТЕРІАЛИ

***Міжнародної науково-практичної конференції
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧИХ
ДИСЦИПЛІН У СЕРЕДНІЙ ТА ВИЩІЙ ШКОЛІ
(XXX КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ),
присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя
до педагогічної діяльності в Новій українській школі***

25-26 травня 2023 року

м. Полтава

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Гриньова Марина Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Гура Олексій Анатолійович** – кандидат історичних наук, доцент, перший проректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Фазан Василь Васильович** – доктор педагогічних наук, доктор теологічних наук, професор, проректор із наукової роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Гомля Людмила Миколаївна** – кандидат біологічних наук, доцент, голова ради з організації виховної діяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Новописьменний Сергій Анатолійович** – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничих наук та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Ежи Малец** – професор, ректор Краковської Академії імені Анджея Фріча Моджевського, Краков, Польща; **Пінхасов Альберт** – ректор Аріельського Університету, Ізраїль; **Raichlin Yosef** – професор, Laboratory of Polymers, Аріельський Університет, Ізраїль; **Гриньов Роман Станіславович** – доктор фізико-математичних наук, факультет фізики Аріельського університету, Ізраїль; **Жданова-Неділько Олена Григорівна** – доктор педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Шиян Надія Іванівна** – доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Дубінін Сергій Іванович** – доктор медичних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Дяченко-Богун Марина Миколаївна** – доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Бабенко Ірина Василівна** – кандидат педагогічних наук, ст. викладач Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кононець Наталія Василівна – доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та суспільних наук Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Момот Олена Олегівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXX М 54 КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в Новій українській школі (м. Полтава, 25–26 травня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. 280 с.

Збірник містить матеріали, присвячені сучасним проблемам методики навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі. Для наукових працівників, викладачів, студентів, магістрантів закладів вищої освіти, учителів.

УДК 373.5.016:5+378.016:5](062)

Друкується за рішенням вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (протокол №10 від 25.04.2023 року)

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей.

Комп'ютерне забезпечення: Бабенко І. В.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН Геращенко Ю.М.	84
СОКОЛЬСЬКА ГІМНАСТИКА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ Гогоць В.Д.	85
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗА ПРОФЕСІЄЮ «ТРАКТОРИСТ-МАШИНІСТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА» В ЗП(ПТ)О Гриженко В.В., Барбінов В.В.	88
ОЦІНКА ЕЛЕМЕНТІВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРОГРАМИ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА Гуляєв М.С.	91
СИСТЕМА ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МЕНЕДЖЕРА ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Гура М.В., Школяр С.П.	93
ІННОВАЦІЇ ТА ІНЕРЦІЙНІСТЬ МИСЛЕННЯ – ДВІ СТОРОНИ ПРОЦЕСУ РЕФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ Дарюга О.А.	96
ПСИХОЛОГІЧНІ, ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСОБИСТІСНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН Деміденкова Г.Г.	98
ЕКСКУРСІЇ ДО ХОРОЛЬСЬКОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ НУШ У 5-6 КЛАСАХ Сторкіна С.О.	100
УПРАВЛІННЯ МОТИВАЦІЄЮ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ Єфанова С.В., Бабенко І.В.	102
ЗНАЧЕННЯ РЕФЛЕКСИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ Жукова М.Ю., Ткаченко О.В., Соколенко В.М.	105
ВІДНОВЛЕНІ ІМЕНА ПОЛТАВЩИНИ: БУЛДОВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ТЕОФІЛОВИЧ Закалюжний В.М.	107

6. Мікалько Майкл Рисовий штурм. URL: <https://epicentrk.ua/ua/shop/kniga-maykl-mikalko-risovyy-shturm-i-esche-21-sposob-myslit-nestandartno-978-5-00146-107-4.html> (дата звернення: 13.01.2023).
7. Сумбаєва Л. П. Сучасний стан розвитку коледжів в Україні та їх фінансування : Вчені записки університету „КРОК” (Київ). № 2 (54). 2019. С. 153.

ПСИХОЛОГІЧНІ, ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСОБИСТІСНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

*Деміденкова Г.Г.
Полтава, Україна*

На сьогодні є досить актуальною потреба у формуванні педагогічної готовності викладача до професійної діяльності в конкурентному середовищі. Проблема професійного розвитку викладачів закладів вищої освіти має комплексний психолого-педагогічного характер. Професійний розвиток викладача значною мірою залежить від розвитку особистості. Розв'язання цієї проблеми можливе через створення оптимальних психолого-педагогічних умов особистісного розвитку викладача, підвищення рівня професійної майстерності.

Аналіз педагогічної літератури дав змогу зрозуміти, що проблема особистісного і професійного розвитку викладачів привертала увагу багатьох науковців і опрацьовувалась в роботах А. Маслоу, Т. В. Тихонової, О. М. Леонтьєва, С. Л. Рубінштейна, Г. А. Цукерман, К. Роджерса, Л.І.Зязюн та ін. Професійний розвиток особистості досліджували такі вчені як В.Адольф, А. Бодалев, А. Вербицкий, А. Деркач, Н. Кузьміна та інші. Слід зазначити, що основною особливістю діяльності викладачів є багатофункціональність, що проявляється в різних видах діяльності: виховній, методичній, організаційній.

Розвиток особистості – це процес якісних змін, що здійснюються завдяки діяльності в соціально-культурній сфері. Професійний розвиток викладача – це формування особистості професіонала, що здійснюється в процесі професійної діяльності та її самостійного виконання. Діяльність викладача має системний характер, для визначення принципів професійного розвитку, тобто говоримо про системно-діяльнісний підхід.

На професійний розвиток викладача впливає такий фактор є мотивація. Загально визнано, що розвиток особистості мотивує як внутрішня мотивація – мотив саморозвитку, досягнення значущих цілей, так і зовнішня – під впливом освіти, громадськості, авторитетних особистостей, колективу. Ми можемо сказати, професійний розвиток здійснюється під впливом мотивації «ззовні» та «зсередини». Так, можна виділити фактори розвитку професійної мотивації: 1) задоволення від самого процесу діяльності; 2) прямий результат діяльності (створений продукт); 3) винагорода за діяльність (зарплата, підвищення за посадою та ін.); 4) ймовірність успіху.

Під професійним розвитком розуміють процес, що спрямований на засвоєння різноманітних професійних знань, умінь та навичок. Проблема професійного становлення особистості є відображенням більш загальної

проблеми співвідношення особистості і професії в цілому. Процес формування особистості професіонала отримав у вітчизняній психології назву професіоналізації. Професійний розвиток є невід'ємною частиною професіоналізації особистості. Він починається на стадії освоєння професії і триває на подальших етапах. Професійний розвиток – досить складний процес, який має циклічний характер. Під час професійного розвитку викладач не тільки розвиває професійні здібності, а й вдосконалює свої знання, вміння і навички. У психології викладацької діяльності прийнято виділяти особливості особистості викладача, діяльності і педагогічного спілкування. При аналізі психології особистості викладача виділяють, перш за все, ті особливості, риси, прояви особистості, які відповідають вимогам педагогічної професії, забезпечують успішне оволодіння повноцінної педагогічної діяльності, тобто здобувають професійно педагогічну значимість. Професійний саморозвиток, як і будь-яка інша діяльність, має в своїй основі досить складну систему мотивів і джерел активності. Зазвичай, рушійною силою і джерелом самовиховання викладача називають потреби у самовдосконаленні. На мою думку, коли педагогічна діяльність набуває в очах педагога особистісну, глибоко усвідомлену цінність, тоді і проявляється потреба у самовдосконаленні, тоді і починається процес саморозвитку. Для розгортання процесів саморозвитку велике значення має рівень сформованості самооцінки. Психологи відзначають два прийоми формування вірної самооцінки. Перший полягає в тому, щоб співвіднести рівень своїх зусиль із досягнутим результатом, а другий – співставити їх із думками оточуючих. Тому потрібно кожній людині, яка обрала педагогічну професію, сформувати у своїй свідомості ідеальний образ педагога. Особистісний розвиток є невіддільним від професійного – в основі кожного лежить принцип саморозвитку.

Проаналізувавши вимоги до особистісних та професійних характеристик викладача в умовах сьогодення, вважаю, що професійному розвитку викладачів можуть сприяти їх психологічна готовність до професійної діяльності в даних умовах і творчий потенціал як здатність творчо реагувати на зміни, що відбуваються. Отже, це дає можливість розвитку й саморозвитку фахівця та певних умов, у яких здійснюється його професійний розвиток; забезпечує самореалізацію творчого потенціалу особистості, набуття конкурентоздатності в соціумі як змога забезпечити високу якість та професіоналізм своєї діяльності.

Список використаних джерел:

1. Данилова Г.С. Педагогічний професіоналізм у контексті акмеології / Г. С. Данилова // Педагогічна освіта : теорія і практика. Психологія і практика : зб. наук. праць. – К. : КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2006. – №5. – С. 74–80.
2. Корнеева Л. Н. Психологический аспект влияния профессиональной деятельности на личности / Л. Н. Корнеева. – М. : Просвещение, 1991. – 218 с.
3. Лабудько С.П. Компетентнісний підхід до вибору педагогічних технологій у системі професійної освіти / С. П. Лабудько // Професійна освіта : методологія, практика, інновації : матеріали регіон. наук.-практ. конф. – Суми : РВВ СОППО, 2007. – С. 90–94.

4. Ніколенко Л. Модернізація післядипломної педагогічної освіти в контексті особистісно орієнтованого підходу / Л.Ніколенко // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – №2. – С. 38–41.
5. Семиченко В.А. Психологічні аспекти професійної підготовки і післядипломної освіти педагогічних кадрів / В.А.Семиченко // Післядипломна освіта в Україні. – 2001. – №1. – С. 54–57.

ЕКСКУРСІЇ ДО ХОРОЛЬСЬКОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ НУШ У 5-6 КЛАСАХ

Єгоркіна С.О.

Полтава, Україна

Екскурсія як спосіб пізнання дійсності має потужний освітньо-виховний потенціал. На сьогодні вона не тільки не втрачає значення, а і постійно демонструє нові можливості для всебічного розвитку і формування цілісного світосприйняття дитини. Екскурсія органічно поєднує методи виховання і навчання, дозволяє задіяти всі органи чуття, сприяє розвитку логічного мислення, вміння спостерігати, робити висновки, розвиває емоційний інтелект.

Модельні та створені на їх базі навчальні програми мають на меті розвиток особистісного потенціалу учнів, виховання любові до природи, шанобливого ставлення до науки, розвиток допитливості, творчих здібностей особистості, умінь самостійно набувати й застосовувати знання про природу, усвідомлювати роль природничих наук в житті людини. Для реалізації даної мети незмінним залишається дослідницький підхід до навчання, а посиленню практичної спрямованості природничих знань і стимулюванню інтересу учнів до пізнання природи сприятиме проведення тематичних навчальних екскурсій.

Хорольський ботанічний сад розташований на території Хорольської міської ради Полтавської області [2]. Зараз установа є осередком інтродукції та акліматизації субтропічних рослин у Полтавській області. У ботанічному саду створено низку ділянок, кожна з яких має своє призначення. У межах заповідної зони – Дубовий гай, у межах наукової зони – Сад субтропічних плодкових культур, у межах експозиційної зони парк Юрського періоду, Райський сад, Сад магнолій, Горіховий сад, Сад бузків, Кленова діброва, Березовий гай, Грабова діброва, Платанова діброва, Калиновий гай, ділянка дерев плакучих форм, колекція витких рослин, колекція глодів, ярусний сад на схилах та інші. У науковій зоні саду облаштовано ботанічну колекцію субтропічних плодкових культур незахищеного ґрунту, каркас якої складають види: зизифус справжній (*Zizyphus jujuba* Mill.) з родини Жостерові (*Rhamnaceae* R. Br.); хурма віргінська (*Diospyros virginiana* L.) та хурма кавказька (*Diospyros lotus* L.), які належать до родини Ебенові (*Ebenaceae* Guer.); азиміна трилопатева (*Asimina triloba* L.) з родини Анонові (*Annonaceae* DC.); інжир звичайний (*Ficus carica* L.) з родини Шовковицеві (*Moraceae* Link.); гранат звичайний (*Punica granatum* L.) з родини Гранатові (*Punicaceae*) та ін. Фіторізноманіття Хорольського ботанічного саду також